

Ved livets afslutning

Når døden nærmer sig

De sidste levedøgn

Når døden nærmer sig hos et alvorligt sygt menneske, kan der ofte opstå usikkerhed og spørgsmål hos de nærmeste.

- Hvad kan forventes i den sidste tid?
- Hvordan kan det ses, at døden er nært forestående?

Mad og drikke

Lysten til og behovet for mad og drikke mindskes i takt med, at den syge bliver mere afkræftet. Dette indebærer, at det bliver mere anstrengende for den syge at spise og drikke, og derfor kan der være behov for, at den syge får hjælp til dette. Det er meget vigtigt, at dét, der serveres, også er det den syge har lyst til, og at mængden tilpasses det, han/hun magter.

I forløbet kommer der et tidspunkt, hvor mad og drikke hverken er ønsket eller nødvendigt, fordi kroppen ikke længere kan drage nytte heraf. Derfor er det heller ikke nødvendigt at give kunstig væsketilførsel.

Det ses ofte, at pårørende er bekymrede for, om den syge tørster, og derfor har et ønske om og en forventning til, at kunstig væsketilførsel kan lindre. Da den syge krop ikke kan udnytte væsken, kan kunstig væsketilførsel medføre gener i form af væskeophobninger og åndenød.

Det kan umiddelbart være svært at acceptere, at den syge stopper med at indtage både mad og drikke, også selvom vi ved, at han/hun er døende. Dette er dog et fysisk tegn på, at den syge ikke vil få det bedre.

Når den syge er stoppet med at tage næring til sig, bliver slimhinderne i munden og på læberne ofte tørre. Her kan det være en rigtig god idé, at munden bliver fugtet og læberne smøres med læbepomade.

Smerter

En alvorlig sygdom påfører ofte den syge mange smerter, og han/hun samt pårørende kan være bekymrede for, om smerterne bliver forværret i den sidste tid. Der findes mange behandlingsmuligheder, som i langt de fleste tilfælde vil give lindring. Smertestillende behandling har altid til formål at lindre og ikke at fremskynde døden.

Bevidsthedsændringer

Den syge bliver i den sidste tid mere træt og sover en stor del af tiden. Dette er en naturlig proces, som er udtryk for, at den syge er afkræftet. Det må ikke forveksles med manglende påskønnelse af familiens omsorg.

Oplevelsen af at være sammen kan være til stor glæde for alle. At være sammen med mennesker, der er kendte, giver tryghed for den syge og dermed en følelse af, at livet har været betydningsfuldt, og at den syge vil blive husket.

I de sidste døgn kan den syge veksle mellem klare og uklare episoder. Den syge kan måske tale om hændelser, der hører fortiden til eller tale i vildelse for så at blive klar igen.

Tidsfølelsen forsvinder

I disse situationer er ro og nærvær stadig den bedste støtte. Dog kan der blive behov for beroligende og afslappende medicin, hvis den syge bliver urolig, rastløs og forpint.

Til sidst vil den syge glide over i en tilstand af bevidstløshed. Denne tilstand kan vare fra timer til dage.

Forandringer i vejrtrækningen

Når døden nærmer sig, vil vejrtrækningsmønstret ændre sig, og der kan opstå lange pauser mellem vejrtrækningerne. Det er ganske naturligt, men denne ændring kan være vanskelig for familien. Det opleves ikke af den syge.

Udseende

Den syges hud vil blive bleg og kølig. Særligt på hænder, fødder og læber kan huden synes blålig.

På dette stadie vågner den syge ikke op igen, men vil sove ind i døden.

Gode råd

Det kan være et vanskeligt tidspunkt for de nærmeste, som skal sige endeligt farvel til et nærtstående familiemedlem eller en ven.

Det kan være svært at vide, hvad man skal sige til hinanden samt at udholde stilheden i denne situation.

Musik, højtlesning, sang eller andet, der har haft betydning for den syge og dennes nærmeste kan være meningsfuldt. En præst vil kunne være en støtte i den situation.

Hørelsen er den sidste sans, der forsvinder, så det er betydningsfuldt at tale til den syge - også i den sidste tid.

Andre spørgsmål

Der kan være flere spørgsmål, der ikke er omtalt eller beskrevet her, og du/I er altid velkomne til at spørge, hvis der er noget, du/I har behov for at få afklaret.

Noter

Kontakt

Regionshospitalet

Silkeborg

Palliativt Team

Vibevej 8

8600 Silkeborg

Tlf. +45 7841 6550

RSI.palliativt.team@midt.rm.dk

www.regionshospitaletsilkeborg.dk